

SYMPOZJUM „ŚWIĘTY ŚWIERAD I JEGO CZASY, 998–1998”
(Tropie 10-11 VII 1998)

Jan Długosz notuje pod rokiem 998 pobyt św. Świerada w Tropiu. Ta notatka stała się inspiracją do zorganizowania w roku 1998 sympozjum naukowego w Tropiu o charakterze interdyscyplinarnym i międzynarodowym. Do Komitetu Organizacyjnego weszli: z ramienia Instytutu Teologicznego w Tarnowie związany z Papieską

Akademią Teologiczną w Krakowie – ks. dr Ryszard Banach; jako przedstawiciel Polskiego Towarzystwa Historycznego – mgr Leszek Migrała; z Papieskiego Fakultetu Teologicznego we Wrocławiu – ks. prof. dr hab. Józef Swastek, który jako rodak z Tropia podjął tę ideę z entuzjazmem; przedstawiciel Katolickiego Stowarzyszenia „Civitas Christiana” w Nowyn Sączu – Stanisław Pażucha i miejscowy proboszcz w Tropiu – ks. Stanisław Pietrzak. Patronat nad sympozjum objął – pochodzący z Tropia ks. bp dr Władysław Bobowski. Oczywiście większość spraw organizacyjnych wziął na siebie ks. Stanisław Pietrzak, kustosz miejscowego kościoła i wywiązał się z tego zadania znakomicie.

Rozesłane zostały zaproszenia do wszystkich ośrodków naukowych w Polsce, Słowacji i na Węgrzech oraz środowisk, które mogły być zainteresowane tym sympozjum. Ostatecznie Komitet Organizacyjny ustalił, że sympozjum odbędzie się w Tropiu w dniach 10-11 lipca i stanowić będzie jakby wprowadzenie do uroczystości odpustowych rozpoczynających się w niedzielę 12 lipca.

Referaty prelegentów według zamierzeń Komitetu Organizacyjnego miały wprowadzać słuchaczy w tematykę dotyczącą osoby św. Świerada i jego czasów, zaczynając od osiągnięć badawczych archeologii, poprzez najstarsze pisane źródła historyczne, dalej wyniki badań językoznawców, wreszcie ukazać zasięg kultu poprzez świadectwa źródłowe pisane i ikonograficzne. Propozycji referatów było dość dużo, więc trzeba było dokonać wyboru. Ostatecznie w programie za mało prezentowała się tematyka lokalna dotycząca samego Tropia, choć nie została pominięta. Pojawiła się poprzez referat Kazimierza Bańburskiego w drugim dniu obrad sympozjum.

Sympozjum *Święty Świerad i jego czasy, 998-1998* rozpoczęło się zgodnie z programem 10 lipca 1998. Otwarcia dokonał ks. bp dr Władysław Bobowski. Po powitaniu wszystkich uczestników kustosz sanktuarium św. Świerada ks. Stanisław Pietrzak wprowadził wszystkich w tematykę sympozjum swym referatem pt. *Święty Świerad jako problem badawczy*. Przed oczami uczestników sympozjum ukazała się szeroka panorama zagadnień badawczych zarówno z dziedziny archeologii, językoznawstwa, historii politycznej i historii kultury, ikonografii, hagiografii czy historii kultów.

Dr Jacek Poleski z Uniwersytetu Jagiellońskiego w Krakowie przedstawił referat: *Osadnictwo w Dolinie Dunajca we wczesnym średniowieczu*. Całość referatu opartego na badaniach archeologicznych można podsumować zdaniem, że niestety ślady wczesnego osadnictwa w Dolinie Dunajca są bardzo nikłe. Tematyce ogólnej poświęcone były dwa następne referaty prof. Jerzego Strzelczyka z Uniwersytetu Adama Mickiewicza w Poznaniu pt. *Europa pogańska i chrześcijańska około 1000 roku* oraz dra Krzysztofa Polka z WSP w Krakowie pt. *Początki chrześcijaństwa na południe od Karpat i w Małopolsce*. Słuchaczom imponowała rozległa erudycja prof. Strzelczyka i drobiazgowość drugiego referenta.

Prof. dr Richard Marsina z Uniwersytetu Trnavskiego przedstawił referat *Vita S. Zoerardi i Legendae S. Stephani o św. Świeradzie*. Znajomość źródeł słowackich i węgierskich oraz warsztat naukowy wytrawnego słowackiego badacza dziejów budziły wśród słuchaczy respekt i zainteresowanie refleksjami, którymi się dzielił w Tropiu. Tłumaczem referatu był oczywiście znający dobrze język słowacki ks. Stanisław Pietrzak.

W popołudniowym programie były referaty językoznawców. Ponieważ jednak goście ze Słowacji musieli wcześniej odjechać, przesunięto ich referaty z soboty na

piątek. Ks. doc. dr Viliam Judak z Instytutu Teologicznego Uniwersytetu Komeńskiego w Nitrze przedstawił referat *Najdawniejsze ośrodki kultu św. Świerada na Słowacji i kult jego relikwii*, natomiast dr Ladislav Belas *Najdawniejsza ikonografia św. Świerada*. Referaty połączone były z prezentacją ilustracji omawianych treści ikonograficznych. Już z samej ikonografii można było wnioskować, że na Słowacji kult św. Świerada był bardziej żywotny niż na terenie Polski.

W tej grupie referatów mieściło się także wystąpienie prof. dr hab. Marii Malec zatytułowane *Imię Świerad na tle rozwoju imiennictwa prasłowiańskiego i staropolskiego*.

Msza św. o godz. 18, w której wzięli udział wszyscy uczestnicy sympozjum, stanowiła ukoronowanie pierwszego obrad sympozjum w Tropiu. O godz. 20 rozpoczęła się dyskusja panelowa w atmosferze kameralnej, gdyż wielu słuchaczy wyjechało z Tropia na nocleg. Dyskusja w gronie niemal samych uczonych polskich i słowackich była bardzo ożywiona i przeciągnęła się do późnych godzin, niemal do północy.

Drugi dzień sympozjum rozpoczął znów ks. Stanisław Pietrzak, kustosz kościoła w Tropiu, referatem na temat *Terra Poloniensium, z której pochodził Zoerardus (Świerad)*. Referat zaprezentował różne wypowiedzi uczonych na ten temat, m.in. węgierskiego historyka Imre Boba, który kwestionował pochodzenie św. Świerada z Polski. Uczestnicy sympozjum byli oczarowani erudycją i pasją naukową referenta, który rzeczywiście jest kustoszem nie tylko sanktuarium, ale też polskości św. Świerada. Następnie ks. prof. Józef Swastek z Wrocławia zaprezentował referat pt. *Kult św. Świerada na Śląsku w średniowieczu*. Referent skupił się przede wszystkim na świadectwach kultu tego świętego w Oławie.

Interesujący referat wygłosił prof. dr hab. Leszek Bednarczuk z WSP w Krakowie pt. *Fonetyczna postać imienia Świerad w świetle wariantów słowacko-węgierskich i śląskich*. Ileż to wniosków nasuwa się przy porównywaniu brzmienia tego samego imienia w różnych wersjach językowych.

Referat Kazimierza Bańburskiego kustosza Muzeum Okręgowego w Tarnowie pt. *Rycerstwo małopolskie i kult św. Świerada w Tropiu nad Dunajcem* wprowadzał słuchaczy w szczegóły dochodzeń na temat związku kultu św. Świerada z poszczególnymi rodami rycerskimi. Autor w swoich dociekaniach dowodził, że kult św. Świerada nie miał związku z rodem Osmorogów- Gierałtów, jak to przyjmowano w literaturze historycznej, lecz z rodem Turzynitów wywodzących się od kasztelana Wydźgi przybyłego do Małopolski w czasach Leszka Białego. Ród ten nabrał znaczenia w czasach Bolesława Wstydliviego i bł. Kingi.

Ostatnim akcentem sympozjum był referat dra Ryszarda Grzesika z PAN na temat kultu św. Wojciecha na Węgrzech i powiązań tego kultu ze św. Świeradem.

Po zakończeniu sympozjum, o godz. 18, ks. bp Władysław Bobowski uroczystą Mszą św. zainaugurował jubileuszowy odpust tysiąclecia pobytu św. Świerada w Tropiu przy udziale zarówno uczestników sympozjum jak i wielu pielgrzymów słowackich i parafian z Tropia.

Sympozjum *Św. Świerad i jego czasy, 998–1998* w Tropiu dowodzi, że tego rodzaju spotkania nie muszą być związane z aulami uniwersyteckimi. Rezultatem dwudniowych obrad będzie także zapowiadany przez organizatorów tom materiałów sympozyjnych.